

*

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران
مدرسه های علمیه الراضیه (سلام الله علیہا)
شهرستان اسدآباد
عنوان:
مهارت های ارتباط کلامی و تأثیر آن بر خانواده
استاد راهنمای:

سرکار خانم الوندی
پژوهشگران:

نسرين آیینی یگانه، نرگس آیینی یگانه، بنفشه گلزار صفائی

سال تحصیلی

94 _ 93

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
1	1- چکیده و کلید واژه
2	2- مقدمه
3	3- تعلیم و تربیت در خانواده
3	4- ادب اسلام در خانواده
5	5- خواندن همسر با نام مناسب و شایسته شان او
5	6- خدا حافظی
6	7- پیوند عمیق محبت دو همسر
7	8- بها دادن به احساسات و عواطف همدیگر
7	9- گفتگوهای متقابل و بیان احساسات
8	10- سخن نیکو
8	11- ادب و کمال
9	12- گفتگو درباره خاطرخواهان قبل
10	13- ارضای نیازهای روحی و روانی
10	14- تشکر
11	15- گوش دادن به سخن
12	16- گفتگوی دوستانه
12	17- هفت عنوان خوشبختی
13	18- بدگمانی
14	19- ایجادار تباطع مناسب با فرزندان
14	20- خانواده و تامین نیازهای انسانی
16	21- نتیجه گیری
17	22- پی نوشت
19	23- فهرست منابع

چکیده

خانواده، سنگ بنای جامعه‌ی انسانی است و در استحکام روابط اجتماعی و رشد افراد جامعه، نقش مهمی دارد. تلاش برای استحکام خانواده، زمینه ساز سعادت تمام افراد جامعه است. این نهاد مقدس نیز ممکن است دچار آسیب‌هایی شود که سلامت آن را خدشه دار کند که منشأً اصلی آسیب‌های وارد شده به خانواده، از بین رفتن روابط سالم در بین اعضای خانواده و بالاخص زوجین است. در این مقاله بر بیان مهارت‌های کلامی در خانواده پرداخته شده تا با بیان این مهارت‌ها در مسیر ایجاد خانواده‌های سالم و به تبع آن جامعه‌ی سالم گامی برداشته باشیم عواملی که می‌توانند بیشترین تأثیر را برای ایجاد ارتباط سالم در خانواده داشته باشد عبارتند از: سلام دادن اعضا به یکدیگر، خواندن یکدیگر با نام مناسب، خداحافظی کردن، بها دادن به احساسات یکدیگر، بیان احساسات، سخن نیکو، ادب، ارضای نیازهای روحی و روانی یکدیگر، تشکر کردن، گوش دادن به سخنان یکدیگر، گفتگوی دوستانه، عدم بد گمانی، و ایجاد ارتباط سالم و مناسب با فرزندان است.

کلید واژه‌ها:

مهارت، ارتباط کلام، خانواده.

مقدمه

یکی از مباحث بسیار مهم در عرصه‌ی جامعه‌ی انسانی، خانواده است، و این نهاد مقدس در استحکام روابط اجتماعی و پیشرفت مادی و معنوی افراد جامعه تأثیر بسزایی دارد، برخی عوامل باعث استحکام این نهاد و برخی عوامل باعث تضعیف بنیه‌های آن می‌شود، لذا توجه به عوامل استحکام و تضعیف این نهاد مقدس بخاطر ارتباط مستقیمی که این نهاد با سعادت دنیوی و اخروی افراد جامعه دارد، اهمیت و ضرورت می‌یابد. از سوی دیگر یکی از مباحثی که در استحکام این نهاد مقدس نقش مهمی دارد مهارت ارتباط کلامی خانواده، است. تا به امروز پژوهش‌هایی در رابطه با عوامل تحکیم و تضعیف خانواده، نگاشته شده اماً پژوهشی که به صورت اختصاصی نقش ارتباط کلامی آن در خانواده بررسی نموده باشد انجام نشده.

لذا محقق در این مقاله در صدد است مهارت‌های ارتباط کلامی و تأثیر آن بر خانواده را مورد بررسی قرار داده و نظریات درست را در این رابطه ارائه دهد.

تعلیم و تربیت خانواده :

دستور امر به معروف و نهی از منکر یک دستور عام است که همه مسلمین نسبت به یکدیگر دارند ولی از آیات و روایاتی که در باره‌ی حقوق فرزند و مانند آن در منابع اسلامی وارد شده به خوبی استفاده می‌شود که انسان در مقابل فرزند و همسرانش مسئولیت سنگین تری دارد و موظف است تا آنجا که می‌تواند در تعلیم و تربیت آن‌ها بکوشد آن‌ها را از گناهان بازدارد و به نیکی‌ها دعوت نماید نه اینکه تنها به تغذیه‌ی جسم آن‌ها قناعت کند در حقیقت اجتماع بزرگ از واحدهای کوچکی تشکیل می‌شود که خانواده‌نام دارد و هرگاه این واحدهای کوچک که رسیدگی به آن آسان تراست اصلاح گردد کل جامعه اصلاح می‌شود و این مسئولیت در درجه اول بر دوش پدران و مادران است مخصوصاً در عصر ما امواج کوبنده فساد در بیرون خانواده بسیار قوی و خطرناک است برای خنثی کردن آن‌ها از طریق تعلیم و تربیت خانوادگی باید برنامه‌ریزی اساسی تر و دقیق تر انجام گیرد.

بنابراین هر کس موظف است خانواده خود را از این آتش‌ها حفظ کند. در حدیثی می‌خوانیم هنگامی که کسی از یاران پیامبر؟ سوال کرد: «چگونه خانواده خود را از آتش دوزخ حفظ کنم؟» حضرت فرمود: آن‌ها را امر به معروف و نهی از منکر کن اگر از تو پذیرفتند آن‌ها را از آتش دوزخ حفظ کرده‌ای اگر نپذیرفتند وظیفه خود را انجام داده‌ای»

۱.

ادب سلام در خانواده:

«فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُبَارَكَةً طَيِّبَةً» هر گاه بخواهید به خانه‌ای داخل شوید نخست بر خویشتن سلام کنید که سلام تھیتی با برکت و نیکو از جانب خداست.

بعضی از مفسران در تفسیر این آیه بر این باورند که سلام کردن برخویش به معنای سلام کردن بر همسر، فرزندان و خانواده است؛ چرا که آن‌ها به منزله‌ی خود انسانند ولذا تعبیر به «آنفس» شده است. در آیه‌ی مباہله (سوره

نیازهای روانی-اجتماعی فرد هستند به نظر نمیرسند دارای مبنای فیزیولوژیکی روشی باشند و بیش تراکتسابی و آموختنی بوده از تجارب زندگی و ارتباط متقابل ما با دیگران حاصل می شود. ازدواج سالم چون مبتنی بر شخصیت سالم زن و مرد است می تواند بسیاری از مسائل فی ما بین را در خود جذب و از آن برای تکامل خانواده استفاده کند به همین دلیل خشم در روابط بین زن و شوهرسالم حتی می تواند سازنده باشد. ابراز احساسات مثبت در بین همسران موفق بسیار راحت صورت می گیرد و اثرات بسیار مثبتی دارد اما در خانواده های عصبی، محبت و علاقه نیز خودخواهانه است.²²

نتیجه گیری:

در میان ارتباطات موجود در خانواده، ارتباط کلامی اعضای خانواده با یکدیگر بیش ترین درصد را به خود اختصاص می دهد و این مسئله ارتباط تنگاتنگ با استحکام خانواده دارد، لذا همه‌ی افراد خانواده ، موظف به برقراری ارتباط کلامی مناسب هستند و در گفتار و ارتباط کلامی خود باید بهترین کلام‌ها را انتخاب کنند.

در آخر به محقق پیشنهاد می شود به صورت مجزا عوامل استحکام خانواده و عوامل تضعیف آن را برای حل بهتر این مسئله مورد تحقیق و بررسی قرار دهد.

پی نوشت:

1- عزیزی تهرانی ، علی اصغر، ازدواج و خانواده در کلام خدا، ناشر: دارالصادقین، چاپ اول، زمستان 1376.

2- همان ، صفحه 110

3- حسینی، داوود، روابط سالم در خانواده ، ناشر: موسسه بوستان کتاب، چاپ هفدهم 1389.

4- همان، صفحه ی 24

5- مصطفوی، دکتر سید جواد، بهشت خانواده (هماهنگی عقل فطرت با کتاب و سنت و مسائل زوجیت)، انتشارات دارالفکر، پاییز 1364.

6- علی اصغر، عزیزی تهرانی ، صفحه ی 119.

7- مظاهری ، علی اکبر ، جوانان و انتخاب همسر، انتشارات پارسیان ، چاپ شانزدهم، 1381

8- داوود حسینی، صفحه 60

9- قران کریم، سوره بقره آیه ی 83، احمد نیریزی ، ناشرقم، چاپ هفتم، 1383.

10- سوره ی احزاب، آیه ی 70

11- رحیمی، عباس، زندگی موفق و راز های خوب زیستن) ، نشر جمال ، چاپ پنجم، 1385.

12- همان، صفحه 82

13- علی اکبر مظاهری ، صفحه 256

14- داوود حسینی، صفحه ی 73.

- 15- رضوی حائری، سید مصطفی، کلیدهای کامیابی در زندگی؛ ناشر انتشارات کرانه عشق، چاپ پنجم، تابستان 1390.
- 16- دکتر سید جواد مصطفوی، صفحه ۲۰۲.
- 17- همان ، صفحه ۲۱۲.
- 18- سید مصطفی رضوی حائری.
- 19- همان ، صفحه ۲۷۹ .
- 20- دکتر سید جواد مصطفوی، صفحه ۲۷۹.
- 21- داود حسینی ،صفحه ۱۲۵ .
- 22- حیدری ، ایرج ، خانواده موفق و آسیب شناسی آن ، ناشر سپهر دانش ، ۱۳۸۹ .

فهرست منابع:

- * قرآن کریم، نیریزی ، احمد، مترجم :مهدی الهی قمشه ای ،چاپ هفتم، قم ، سال 1383.
- 1-تهرانی ، علی اصغر، ازدواج و خانواده در کلام خدا، ناشر:دارالصادقین ، چاپ اول ،زمستان 1376.
- 2-حسینی، داوود، روابط سالم در خانواده، ناشر:موسسه بوستان کتاب، چاپ هفدهم، 1389.
- 3-حیدری ، ایرج ، خانواده موفق و آسیب شناسی آن ، ناشر:سپهردانش، چاپ اول ، 1389.
- 4-رحیمی، عباس ، زندگی موفق (رازهای خوب زیستن)، نشر جمال، چاپ پنجم، 1385.
- 5-رضوی حائری، سیدمصطفی، کلیدهای کامیابی در زندگی، انتشارات کرانه عشق، چاپ پنجم، تابستان 1390 .
- 6-مصطفوی، سیدجواد، بهشت خانواده (هماهنگی عقل و فطرت با کتاب و سنت در مسائل زوجیت)، انتشارات دارالفکر، پاییز 1364.
- 7-مظاہری، علی اکبر، جوانان و انتخاب همسر، انتشارات پارسیان، چاپ سانزدهم، 1381.